

imod, at man anlægger forretningsmæssige Synspunkter for Driften af Statsbanerne" — det var den 24. Marts 1917, Tidenden Sp. 1142. Dette giver mig Haab om, at vi maa kunne tale os til Rette om dette Forhold. Den højtærede Trafikminister er jo inde paa Vejen gennem det af ham ved Forelæggelsen antydede Ændringsforslag, og naar den højtærede Trafikminister er paa Vejen, saa er der maaske kun et Skridt til, at vi kan finde os til Rette sammen.

I den Betænkning, som blev afgivet af Folketingets Udvalg, er fremdraget Spørgsmaalet om Taksternes Indvirkning paa Maksimalpriserne, og dette Spørgsmaal er af Udvalget henvist til Forhandling med den overordentlige Kommission og Indenrigsministeriet. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, da jeg ved, at et andet Medlem, det ærede 7de Medlem for 2den Kreds (Lange), vil omtale det. Jeg nævner det kun, fordi der vistnok er en Vanskelighed ved at komme frem ad den af Folketinget anviste Vej i dette Spørgsmaal.

Idet jeg nu saaledes har fremsat mine Meningsfællers og mit Hovedsynspunkt i denne Sag, skal jeg afholde mig fra at komme ind paa Enkelthederne, som vi forbeholder os at drøfte i det Udvalg, som det ærede 10de tingvalgte Medlem (Jørgen Berthelsen) har bebudet at ville foreslaa nedsat.

Lewinsky: Ved Behandlingen af Spørgsmaalet om Statsbanernes Takster kan man naturligvis gaa ud fra det Synspunkt, som særlig de to foregaaende Talere (Jørgen Berthelsen og Tvede) har anlagt, at Taksterne skal fastsættes saaledes, at Statsbanerne forretningsmæssigt baade betaler sig og tillige forrenter Anlægskapitalen. Men jeg maa hertil sige, at et saadant Synspunkt har i hvert Fald hidtil ikke været Rigsdagens. Hvis det havde været Rigsdagens Synspunkt, kunde den nemlig ikke Gang efter Gang have vedtaget Anlæg af Baner, om hvilke man i Forvejen var klar over, at de ikke kunde betale Anlægget. Nej, man har overfor Statsbanerne stillet sig paa et noget andet Standpunkt. Man har taget Hensyn til Jernbanernes store værdiskabende Ævne Landet over, til deres store Betydning for Erhvervslivet og til deres kulturelle Opgaver. Disse Hensyn har vistnok vejet nok saa meget som Hensynet til det rent forretningsmæssige. I hvert Fald maa

man antage, at det har været disse Hensyn, man fra Rigsdagens Side har taget, naar man er gaaet med til Anlæg af Baner ude omkring i Landet, som man var overbevist om ikke vilde kunne forrente sig. Man har været klar over, at Banerne der havde en anden Opgave, at de havde overordentlig stor Betydning for vedkommende Egne, og man har da vedtaget Anlægget af disse Baner. Det forekommer ogsaa mig, at Jernbanerne har denne store kulturelle Opgave. Jeg skal i saa Henseende blot pege paa, hvilken Betydning det har for de store Byer, om der er en nogenlunde rimelig, ja, jeg vil sige en meget lav Lokaltakst for Persontrafikken, saaledes at det er muligt at sprede Befolkningen noget ud fra de store Byer, for at den kan komme til at bo under sundere og bedre Forhold, end det er muligt for den, naar den lever pakket sammen inde i de store Byer. Jeg tror, at den Værdi, der derigennem vindes for Samfundet, er saa stor, at den vel kan være de Ofre værd, som bringes i den anden Retning.

Men naar man endelig vil stille Krav om større Indtægt for Banerne, forekommer det mig, at man havde en Pligt til at pege hen paa deres værdiskabende Ævne. Det havde været rimeligt, om man havde ladet Staten faa, hvad der med Rimelighed tilkom den: den Værdistigning, som Banerne har skabt Landet over. Hvis denne Værdistigning i Stedet for at gaa i de private Grundejeres Lommer — disse Mennesker, som ikke har gjort den mindste Smule for at skabe den, men som blot i Kraft af deres Ejendom har faaet en umaadelig Værdistigning — var gaaet i Statens Lomme, i Samfundets, der dog har skabt disse Værdier, saa vilde der vist være kommet et saadant Plus til Jernbanerne, at vi ikke vilde sidde her og være bedrøvede over Statsbanernes daarlige Status, men saa vilde Statsbanernes Stilling være saa god, at vi vistnok kunde køre med de billige Takster og endogsaa billigere. Derfor er det min Mening, at skal der skabes større Indtægter, skal vi nu lægge Beslag paa den Værdistigning, der sker. Aar for Aar øges Værdien netop som Følge af Samfundets Arbejde, og den Værdistigning, der allerede er skabt, og som maaske er vanskelig at faa fat paa, har delvis bundfældet sig i Form af Formue. Men saa er det kun rimeligt og naturligt, at Staten gennem en klækkelig Skat paa denne Formue tager noget til-